



Shutterstock



ZONDER SCHULDEN OP DE SCHOOLBANK

■ VZW SOS SCHULDEN OP SCHOOL
Omgaan met onbetaalde schoolrekeningen
Een inspiratiegids

Garant, Apeldoorn/Antwerpen, 2018, 159 p.

De toenemende armoede heeft een voelbare impact op het onderwijs. Steeds meer scholen worden geconfronteerd met kinderen die met een lege maag naar school komen, maar ook met kinderen van zogenaamde 'nieuwe armen'. Vaak blijven de schoolrekeningen van deze kinderen onbetaald. Onbetaalde schoolrekeningen zorgen voor een continu spanningsveld tussen enerzijds de maatschappelijke taak en verantwoordelijkheid van de school om kinderen in armoede en hun gezin te ondersteunen en anderzijds de druk om als organisatie financieel gezond te blijven en kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden met de werkmiddelen die er zijn.

Dit boek biedt heel wat inspiratie en handvatten om een oplossing te vinden voor scholen, leerlingen en hun ouder(s). Het benadert het probleem van onbetaalde schoolrekeningen in zijn totaliteit en vanuit een duidelijke visie. Het biedt inzicht in de redenen waarom ouders de schoolrekening niet betalen. Kant-en-klare oplossingen voor onbetaalde schoolrekeningen vind je hier niet. Wel praktijkvoorbeelden en werkinstrumenten waarmee je aan de slag kan.

Elke school in Vlaanderen zou de nodige inspanning moeten leveren om de schoolkosten tot een minimum te beperken, zonder daarbij aan kwaliteit in te leveren. We moeten streven naar een reflex bij alle scholen om de uitgaven in vraag te stellen en bewuste keuzes te maken. De school kan, meer nog dan vandaag, het verschil maken voor de zwaksten in de maatschappij. En dat is uiteindelijk toch de grootste finaliteit: ervoor zorgen dat kinderen die in armoede geboren worden via onderwijs een beter leven kunnen uitbouwen dan hun ouders.

Vzw SOS Schulden Op School gaat uit van het feit dat armoede een complex gegeven is. Kosten op school kunnen een drempel zijn en uitsluiting in de hand werken. SOS Schulden op School pleit voor een menswaardige aanpak van onbetaalde schoolrekeningen. Een CLB begeleidt prioritair en intensief leerlingen die leerbedreigd zijn door hun sociale achtergrond en leefsituatie. Dit boek kan een uitstekend uitgangspunt zijn om rond de tafel te zitten met de school in kader van onze prioritaire opdracht kansenbevordering.

Kathleen Thienpond (werkzaam in Vrij CLB Meetjesland)



ZELFSTURING IN DE KLAS

■ D. SMIDTS
**Over aandacht, executieve
functies en rust**
*Uitgeverij Nieuwezijds,
Amsterdam, 2018, 158 p.*

Op het eerste gezicht leek dit het zoveelste boek over executieve functies. Dit oorspronkelijk gevoel werd ook grotendeels bevestigd. Het boek is weinig vernieuwend en brengt weinig verrassende inzichten. Het enige verschil met eerder gelezen boeken over dit onderwerp is dat de auteur meer vanuit het begrip 'zelfsturing' (het gedrag) vertrekt en minder vanuit de 'executieve functies' (processen in de hersenen). De auteur benadrukt dat tot op heden geen enkele studie kon aantonen dat het trainen van executieve functies een generaliserend effect heeft. Omwille van die reden vertrekt ze vanuit het gedrag, namelijk de zelfsturing.

Vanuit dat uitgangspunt is het boek dus enigszins vernieuwend. Maar de praktische tips komen min of meer neer op hetgeen in andere boeken wordt beschreven. Ze zijn zelfs algemener en zijn terug te brengen in een benadering op zorgniveau 0 en 1 van het zorgcontinuüm. Ze bieden een goede basis, maar ook niet meer dan dat. Wie grote verwachtingen koestert, blijft dus op zijn honger zitten.

Het eerste hoofdstuk behandelt het verschil tussen zelfsturing en executieve

functies. De auteur beschrijft de rol die zelfsturing speelt op vlak van leehouding, zelfontwikkeling en sociaal gedrag. Het tweede hoofdstuk plaatst het onderwerp in de neuropsychologie. Zelfsturing ziet de auteur als een samenwerking tussen het filterbrein, actiebrein en het rustbrein. De executieve functies plaatst ze in het actiebrein. Rond het rustbrein is er momenteel weinig geweten en het onderzoek hierrond is volop aan de gang. Het derde hoofdstuk bespreekt het herkennen van een zwakke bijsturing en geeft tips om eraan te werken, en dit zowel op het vlak van het filterbrein, rustbrein en actiebrein. In het volgende hoofdstuk wordt dit vertaald naar de klaspraktijk. In hoofdstuk 6 bespreekt de auteur een plan van aanpak voor individuele ondersteuning, maar dit blijft vaag. Hoofdstuk 7 richt zich ten slotte op de persoon van de leerkracht en geeft een aantal reflectieve vragen. Dit zijn dingen die ik elders al had gelezen.

Het boek is heel vlot leesbaar. In de bijlage zijn er een aantal downloads terug te vinden. Ze zijn bruikbaar, maar te situeren op fase 0 en 1. Ze hebben zeker niet tot doel om kinderen die echt afhaken op vlak van zelfsturend gedrag, te begeleiden.

*Isabelle Majot (werkzaam in
Vrij CLB Noordwest-Brabant)*



GEZONDHEIDSECONOMIE VOOR NIET-ECONOMEN

■ L. ANNEMANS
**Principes, methodes
en valkuilen van
gezondheidseconomische
evaluaties**
*Pelckmans Pro, Antwerpen,
2018, 136 p.*

Economie, het is mijn forte niet. Zo hussel ik steevast 'rente' en 'interest' tot een potje nat en daar gaan economen dan zorgelijk over fronsen. Toch wilde ik dit boekje graag bespreken. Want de vragen die een gezondheidseconoom zich stelt, houden mij als CLB'er toch ook bezig. We hebben een héleboel klanten en die moet je verdienen, elke dag, zoals die supermarktketen het zo mooi zegt. Je hebt anderzijds een beperkt aantal mensen en middelen om voor die klanten in te zetten. Elk uur dat je besteedt aan het opmaken van A-documenten is een uur dat je niet besteedt aan jongeren ondersteunen in de keuzes rond hun onderwijsloopbaan, om maar iets te zeggen. Elk telefoontje dat helpt om een toestemming tot vaccinatie te krijgen van ouders, beknibbelt op onze regelruimte voor andere taken... maar heeft dan wél weer een klein effect op de vaccinatiegraad.

Het gaat in onze job dus vaak om economische keuzes maken: welke investering doen we, wat halen we eruit? Een vraag die we ons door tijdgebrek minder stellen is: hoe goed zijn we eigenlijk bezig als we die keuzes maken? Oké, je kan in je eentje nou

niet meteen gaan becijferen wat de kosten en baten van jouw beslissingen zijn. Maar als sector zouden we dat wel kunnen doen. We horen daar altijd mooie intenties over. Her en der zijn er pientere CLB'ers die zich effectief buigen over 'hoe meten we het effect van wat we doen'. Volgens Annemans zijn we op de goeie weg als we daarover willen nadenken. Maar hij zou vast ook zeggen dat we nog helemaal niet zo pienter zijn in het kiezen van de beste werkwijzen. Wij zijn namelijk al blij als iets 'werkt', als onze actie het effect oplevert dat we verwachten. Dat noemen gezondheidseconomen 'werkzaamheid'. Soms krijgen we de geruststelling dat wat we doen 'evidence based' is. Daar hoort steevast een gewichtig referentielijstje met wetenschappelijke studies bij. Maar wat werkt in een klinische studie, werkt vaak nog niet zo goed in de rommelige echte wereld. Als het daar ook werkt, noemen we een actie 'doeltreffend'.

Doelmatig werken gaat nog een stapje verder: van alles wat in die echte wereld een goed effect oplevert, kies je de actie die de beste verhouding tussen kosten en baten geeft. Nou, dat pleuren we nog niet zo 1-2-3 uit LARS. En als we écht goede dienstverlening willen bieden, moeten we er bovendien voor zorgen dat onze doelmatige acties billijk zijn (even mooie effecten opleveren voor kansarme cliënten als voor de modale cliënt) en dat ze duurzaam zijn (het moet voor de maatschappij betaalbaar blijven).

Om het te vertalen naar CLB-werk: hoe zorgen we ervoor dat onze leerlingen écht geholpen worden in onze HGD-trajecten (doeltreffendheid), hoe zorgen we dat we ook degelijk HGD-werk leveren als er héél veel vragen binnenkomen (doelmatigheid) en wat moeten we extra doen om leerlingen in armoede net zo goed te helpen als andere leerlingen (billijkheid)? Ik

vind dat heel gereede vragen. Die geen pasklaar antwoord krijgen in dit boekje. Het gaat immers over gezondheidseconomie, dus je moet wel een beetje denkwerk verrichten om van pakweg de analyses rond de doelmatigheid van een geneesmiddel tegen diepveneuze trombose over te gaan naar de doelmatigheid van HGD-trajecten. En het gaat bovendien om een werk dat 'gezondheidseconomie voor niet-economen' heet, niet 'gezondheidseconomie voor dummies'.

En toch, laat je niet afschrikken door de andere setting of door de wiskunde die je hier en daar in het boekje zal vinden. Annemans legt het allemaal stap voor stap uit. En vooral: hij leert ons om de belangrijke vragen te stellen voor onze sector. Bij deze dus een warme oproep aan al onze beleidsmakers en kwaliteitscoördinatoren om dit boek toch eens door te nemen. En aan mijnheer Annemans de beleefde vraag om er voor mij toch eentje 'voor dummies' te maken, met een voetnoot over dat verschil tussen rente en interest alsjeblief. Want dat wil ik toch ook graag helemaal snappen.

*An Victoir (verantwoordelijke
psychosociaal functioneren
Vrij CLB Netwerk,
eindredacteur Caleidoscoop)*